

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาและวิเคราะห์ในบทที่ 2-4 เกี่ยวกับการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมี채ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ และวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างการบังคับชำระหนี้โดยการฟ้องคดีแพ่ง กับการฟ้องคดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมี채ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นพิจารณาสรุปได้ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

5.1.1 ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมี채ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกฎหมายล้มละลายในอดีตพบว่าแต่เดิมวิวัฒนาการของกฎหมายล้มละลายมีเจตนารมณ์ให้มีผลใช้บังคับกับบุคคลซึ่งทำการค้า และเกี่ยวข้องกับการหมุนเวียนเงินทุนที่ทำให้เกิดการกู้หนี้ยืมสินกันในทางการค้าหรือประกอบธุรกิจเท่านั้น สอดคล้องกับแนวความคิดที่ว่ากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ควรแยกออกจากกันเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายแพ่งมุ่งบังคับระหว่างบุคคลทั่วไป และส่วนของกฎหมายพาณิชย์จะมุ่งคุ้มครองผู้ประกอบการค้าหรือประกอบธุรกิจ ในปัจจุบันกฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจอย่างมาก การบังคับใช้ของกฎหมายล้มละลายจึงควรใช้บังคับระหว่างพ่อค้ากับพ่อค้า หรือผู้ประกอบการกับผู้ประกอบการซึ่งมุ่งหากำไรจากการประกอบธุรกิจเท่านั้น เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 พบว่าสามารถใช้บังคับกับบุคคลซึ่งก่อหนี้จนมีหนี้สินล้นพ้นตัวทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล โดยไม่คำนึงว่าหนี้ที่นำมาฟ้องล้มละลายนั้น เป็นมูลหนี้ที่เกิดจากหนี้เพื่อการอุปโภคและหรือบริโภค หนี้จากปัจจัยในการดำรงชีวิต หนี้ที่เกิดมาจากทางแพ่ง หรือหนี้ที่เกิดจากการประกอบกิจการ แสดงให้เห็นว่าไม่ว่ามูลหนี้ประเภทใดก็ตามหากเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดสามารถนำมาฟ้องให้บุคคลล้มละลายได้

สภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันการเป็นหนี้สินหรือตกอยู่ในสถานะหนี้สินล้นพ้นตัวสามารถเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกระดับตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงพนักงานหรือลูกจ้างทั่วไป อาจ

เป็นเพราะในปัจจุบันโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อเป็นไปได้โดยง่าย และรวดเร็วกว่าในอดีต เช่น สินเชื่อบัตรเครดิต สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ สินเชื่อที่อยู่อาศัย เป็นต้น นอกจากนี้ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมของสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันยังเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลก่อภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ที่มีแนวโน้มที่จะก่อภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้น เนื่องมาจากอัตราค่าครองชีพพื้นฐานปรับตัวสูงขึ้นไม่สัมพันธ์กับอัตรารายได้ที่คงที่และมีอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ไม่สูงมากนัก แตกต่างจากรายได้ของผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ที่มีรายได้ไม่จำกัด อัตราการเจริญเติบโตของรายได้สามารถปรับขึ้นในระดับสูง หากกิจการประสบความสำเร็จ ลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ถึงแม้จะเป็นลูกหนี้กลุ่มที่มีภาระหนี้ต่อรายจำนวนไม่มากเท่านิติบุคคล และบุคคลธรรมดาผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ แต่ก็นับว่าเป็นกลุ่มลูกหนี้ส่วนใหญ่ของประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานหรือลูกจ้างทั่วไป ของหน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน มีลักษณะของรายได้ในอัตราคงที่ และอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ไม่สูงมากนัก เช่น เงินเดือน เงินค่าจ้าง เป็นต้น ชัดจำกัดในเรื่องรายได้ของบุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ทำให้บุคคลดังกล่าวขาดศักยภาพในการช่วยเหลือตนเองให้หลุดพ้นจากภาระหนี้สินไปโดยลำพัง เมื่อมีหนี้เกิดขึ้นและหนี้ถึงกำหนดหากลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ กฎหมายได้สร้างมาตรการทางกฎหมายคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้ให้ได้รับการชำระหนี้ โดยเจ้าหนี้มีสิทธิดำเนินการฟ้องร้องบังคับชำระหนี้ได้ทั้งทางคดีแพ่ง หรือคดีล้มละลาย หากเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ กรณีที่เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องลูกหนี้ได้ทั้งคดีแพ่งและยังมีสิทธิฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายได้ มีแนวโน้มสูงที่เจ้าหนี้จะเลือกฟ้องลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์เป็นคดีล้มละลาย เนื่องจากโครงสร้างของกฎหมายล้มละลายเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้ ในทางกลับกันกฎหมายล้มละลายกลับส่งผลกระทบต่ออย่างร้ายแรงกับลูกหนี้ในหลายด้าน ปัญหาทางกฎหมายที่ถือเป็นสาเหตุให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์เป็นคดีล้มละลาย เช่น

1. ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 9 เจ้าหนี้สามารถนำหนี้ทุกประเภทไม่ว่ามูลหนี้เป็นหนี้ทางการค้า หรือหนี้ในการหาปัจจัยในการดำรงชีวิตเจ้าหนี้สามารถนำมาฟ้องได้หมด นอกจากนี้จำนวนทุนทรัพย์ในการฟ้องร้องบุคคลธรรมดาให้ล้มละลายกำหนดไว้เพียงไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนทุนทรัพย์ที่ค่อนข้างต่ำหากเปรียบเทียบกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และกฎหมายยังเปิดโอกาสให้บรรดาเจ้าหนี้สามารถร่วมกันเป็นโจทก์ฟ้องโดยไม่คำนึงว่าลักษณะหนี้ของเจ้าหนี้แต่ละคนจะเหมือนกันหรือต่างกัน เช่น เจ้าหนี้คนหนึ่งเป็นเจ้าหนี้เงินกู้ เจ้าหนี้อีกคนเป็นเจ้าหนี้ซื้อขาย เมื่อรวมจำนวนหนี้ของเจ้าหนี้ทั้ง

สองแล้วเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท ก็สามารถร่วมกันเป็นโจทก์ฟ้องคดีล้มละลายได้ จึงเป็นการง่ายต่อการที่เจ้าหนี้จะฟ้องให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาล้มละลาย

นอกจากนี้หนี้ที่สามารถนำมาฟ้องคดีล้มละลายได้นั้นไม่จำเป็นต้องถึงกำหนดชำระ แตกต่างกับการดำเนินคดีทางแพ่งสามัญนั้น หนี้ที่เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีได้จะต้องถึงกำหนดชำระหากหนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระเจ้าหนี้ก็ยังไม่ม้ออำนาจบังคับให้ลูกหนี้ชำระ แต่สำหรับคดีล้มละลายนั้นหนี้ไม่จำเป็นต้องถึงกำหนดชำระเจ้าหนี้ก็ฟ้องล้มละลายได้

2. การประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 45 มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยลูกหนี้ให้หลีกเลี่ยงการตกเป็นบุคคลล้มละลายโดยให้โอกาสในการเจรจาประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ แต่ในทางปฏิบัติวิธีการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายประสบความสำเร็จได้น้อยมาก อาจเนื่องมาจากการที่จะยื่นคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายได้นั้นลูกหนี้จะต้องถูกฟ้องเป็นคดีล้มละลายและศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว อำนาจในการจัดการทรัพย์สินย่อมหมดไป ความน่าเชื่อถือของลูกหนี้ที่จะทำให้เจ้าหนี้เห็นว่าลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้ตามคำขอประนอมหนี้นั้นก็เป็นไปได้ยาก ด้วยเหตุนี้การประนอมหนี้ก่อนล้มละลายจึงมักจะล้มเหลวและนำลูกหนี้ไปสู่การตกเป็นบุคคลล้มละลายในเวลาต่อมา

3. บทบัญญัติ มาตรา 179(1) การฟ้องคดีล้มละลายคิดค่าขึ้นศาลเพียง 500 บาทโดยไม่พิจารณาถึงมูลหนี้ซึ่งนำมาฟ้องว่าเป็นจำนวนเท่าใด แตกต่างกับการฟ้องคดีแพ่งเพื่อบังคับชำระหนี้ซึ่งเป็นคดีมีทุนทรัพย์ ค่าขึ้นศาลอัตราร้อยละ 2.5 จากจำนวนทุนทรัพย์ที่ยื่นฟ้องแต่ไม่เกินสองแสนบาท โดยค่าธรรมเนียมในการขึ้นศาลนี้เจ้าหนี้เป็นผู้เป็นโจทก์จะเป็นผู้จ่าย ด้วยความแตกต่างกันเรื่องค่าธรรมเนียมในการดำเนินคดีทำให้เจ้าหนี้ที่มีมูลหนี้ที่แน่นอน และจำนวนไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดมีสิทธิเลือกได้ว่าจะดำเนินคดีแพ่ง หรือคดีล้มละลาย แนวโน้มสูงที่เจ้าหนี้จะเลือกการดำเนินคดีล้มละลายเพราะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้มากกว่าคดีแพ่ง

4. ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 286 แสดงให้เห็นว่าหากเจ้าหนี้ฟ้องบังคับลูกหนี้เป็นคดีแพ่ง ลูกหนี้จะได้รับประโยชน์ในการยกเว้นการบังคับชำระหนี้จากเงินหรือทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 286 เช่น ลูกหนี้ซึ่งเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างในหน่วยงานราชการ โดยที่เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ บำเหน็จ เบี้ยหวัด หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกัน รวมทั้งเงินสงเคราะห์ บำนาญ หรือบำเหน็จที่หน่วยราชการได้จ่ายให้แก่คู่สมรสหรือญาติ ซึ่งยังมีชีวิตอยู่ของบุคคลเหล่านั้น ไม่อยู่ในข่ายการบังคับคดีแพ่ง ทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นไม่ถูกบังคับคดีในคดีล้มละลายแคบกว่าทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นในคดีแพ่ง ดังนั้นการฟ้องคดีล้มละลายจึงสามารถบังคับเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ได้มากกว่าการฟ้องเป็นคดีแพ่ง บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงดู

ประหนึ่งเป็นการเร่งรัดให้เจ้าหนี้เหล่านี้เลือกใช้กระบวนการล้มละลายเป็นเครื่องมือบีบคั้นลูกหนี้ด้วยวัตถุประสงค์บางประการ

5. นโยบายการลดหนี้เสียของสถาบันการเงินโดยการจำหน่ายหนี้สูญซึ่งหนทางหนึ่งในการจำหน่ายหนี้สูญก็คือการฟ้องล้มละลาย การจำหน่ายหนี้สูญออกจากบัญชีลูกหนี้เป็นเงื่อนไขเกี่ยวกับรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล จากบทบัญญัติตามประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ทวิ(9) ได้บัญญัติถึงวิธีการจำหน่ายหนี้สูญทางภาษีอากร โดยให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ 186 ว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว เจ้าหนี้สามารถจำหน่ายหนี้สูญหรือตัดหนี้ของลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่มีได้ประกอบธุรกิจได้ด้วยการฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายหรือขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย เจ้าหนี้จึงใช้กฎหมายล้มละลายเพื่อเป็นช่องทางในการจำหน่ายหนี้สูญของตนโดยไม่คำนึงว่าการใช้กฎหมายล้มละลายบังคับบุคคลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์กับการบังคับชำระหนี้ในลักษณะใด หรือจะมีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้หรือไม่ เจ้าหนี้สถาบันการเงินส่วนใหญ่จึงได้อาศัยกระบวนการตามกฎหมายล้มละลาย นำหนี้ที่มียอดภายหลังจากการขายทอดตลาดทรัพย์สินหลักประกันหนึ่งด้านบาทขึ้นไปมาฟ้องลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ให้ล้มละลาย โดยมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อนำไปจำหน่ายหนี้สูญของตนเท่านั้น

5.1.2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์

จากปัญหาทางกฎหมายดังกล่าวมาข้างต้นทำให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ตกเป็นบุคคลล้มละลายเป็นจำนวนมาก แม้อกฎหมายล้มละลายถือเป็นกลไกอย่างหนึ่งของภาครัฐในการแก้ปัญหาหนี้สินของภาคประชาชนสร้างความเป็นธรรมให้แก่เจ้าหนี้ในการจัดสรรทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายอย่างเท่าเทียม ไม่ให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดได้เปรียบเจ้าหนี้คนอื่น และยังเป็นการป้องกันการก่อภาระหนี้สินของลูกหนี้ซึ่งมีหนี้สินล้นพ้นตัว พร้อมกับดำเนินการสะสางหนี้สินทั้งหลายเพื่อให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากภาระหนี้สินทั้งปวง นับว่าเป็นกลไกที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งเจ้าหนี้ และลูกหนี้เป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามต้องยอมรับว่าการต้องเป็นบุคคลล้มละลายของบุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์นั้นได้สร้างผลกระทบหลายประการต่อลูกหนี้เป็นอย่างมาก การตกเป็นบุคคลล้มละลายในสังคมไทยถือเป็นตราบาปที่ติดตัวบุคคลนั้น สร้างความอับอาย เสียชื่อเสียง และขาดความน่าเชื่อถือจากผู้คนในสังคม นอกจากนี้บุคคลล้มละลายอาจได้รับผลกระทบไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการถูกจำกัดสิทธิบางประการนอกเหนือจากข้อจำกัดสิทธิที่ปรากฏในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เช่น ข้อจำกัดสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของบุคคล

ล้มละลายตามกฎหมายของประเทศไทยปรากฏอยู่ในกฎหมายอื่นๆอีก เช่น พระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551, พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 เป็นต้น เป็นกฎหมายที่บัญญัติจำกัดสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลล้มละลาย โดยบัญญัติห้ามบุคคลล้มละลายเข้ารับราชการ หรือหากภายหลังที่รับราชการตกเป็นบุคคลล้มละลายถือเป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติในการรับราชการต้องถูกให้ออกจากราชการ ส่งผลกระทบตามมาหลายต่อข้าราชการที่ถูกให้ออกจากงาน ซึ่งการรับข้าราชการในบางตำแหน่งไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ หรือต้องใช้ความน่าเชื่อถือจากสถานะทางการเงินเหมือนเช่นการดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงมีข้อสังเกตว่าการให้ข้าราชการออกจากงานเพราะตกเป็นบุคคลล้มละลายนั้นเป็นธรรมต่อข้าราชการหรือไม่ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างไร

นอกจากนี้เจ้าหนี้และสังคมส่วนรวมก็จะได้รับผลกระทบด้วยเพราะการที่เจ้าหนี้รายหนึ่งฟ้องลูกหนี้ล้มละลาย และศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ทำให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์หมดอำนาจในการจัดการทรัพย์สินและถูกจำกัดสิทธิด้านต่างๆ ตามมา เช่น สิทธิในการทำนิติกรรมบางประเภท สิทธิในการประกอบอาชีพ เป็นต้น อีกทั้งเสียโอกาสในการประกอบอาชีพและความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานทำให้รายได้ส่วนหนึ่งที่จะนำมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ลดลงหรือหมดความสามารถในการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เลย เมื่อมีการบังคับเอาทรัพย์สินของลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้รายเล็กอาจเสียเปรียบเจ้าหนี้รายใหญ่ เช่น สถาบันการเงิน หรือเจ้าหนี้ที่มีหลักประกัน เพราะเจ้าหนี้รายใหญ่จะได้รับชำระหนี้โดยเฉลี่ยตามสัดส่วนหนี้ที่สูงกว่าจึงอาจทำให้เจ้าหนี้รายเล็กได้รับชำระหนี้เป็นจำนวนน้อยมากหรืออาจไม่ได้รับชำระหนี้ ส่วนกรณีที่ไม่สามารถรวบรวมทรัพย์สินได้เจ้าหนี้ทุกรายก็จะไม่ได้รับชำระหนี้เลย อาจส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงินของเจ้าหนี้เพราะเจ้าหนี้ต้องประสพภาวะขาดทุน จนกระทั่งอาจเข้าสู่กระบวนการล้มละลายตามลูกหนี้ไปได้

สำหรับสังคมส่วนรวม ปัจจัยในการพัฒนาประเทศมีอยู่หลายประการ ซึ่งงบประมาณและทรัพยากรบุคคลถือเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก การตกเป็นบุคคลล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ จึงส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศดังต่อไปนี้

1. การขาดรายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

อาจกล่าวได้ว่างบประมาณในการบริหารประเทศส่วนใหญ่ได้มาจากการจัดเก็บภาษีต่างๆ จากบุคคลธรรมดาซึ่งมีรายได้ตามที่กฎหมายกำหนดจะต้องยื่นแบบเสียภาษี ดังนั้น ลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ หากตกเป็นบุคคลล้มละลายส่งผลถึงการ

ประกอบอาชีพ โดยเฉพาะข้าราชการอาจต้องออกจากงาน เช่นนี้รัฐก็จะสูญเสียรายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้ของบุคคลดังกล่าว

นอกจากนี้อาจจะสูญเสียรายได้บางส่วนจากภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเพื่อการอุปโภคและหรือบริโภค เนื่องจากการตกเป็นบุคคลล้มละลายแสดงถึงสถานะทางการเงินของบุคคล เมื่อบุคคลมีเงินน้อย หรือเกิดการขาดสภาพคล่องทางการเงิน ย่อมเป็นผลให้พฤติกรรมกรรมการอุปโภคบริโภคสินค้าย่อมลดลงตามไปด้วย และอาจส่งผลกระทบต่อถึงนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของรัฐอีกด้วย

2. การขาดทรัพยากรบุคคลในการพัฒนาประเทศ

เนื่องจากการประกอบอาชีพบางอย่างจะถูกจำกัดคุณสมบัติว่า “ห้ามเป็นบุคคลล้มละลาย” โดยเฉพาะลูกจ้างของรัฐซึ่งผู้ที่ตกเป็นบุคคลล้มละลายนั้นอาจเป็นเพียงผู้ที่บริหารการเงินของตนเองผิดพลาดซึ่งอาจเกิดขึ้นจากหลายปัจจัยโดยไม่ได้เกิดจากความตั้งใจ หรือเจตนาทุจริตที่คิดจะโกงเจ้าหนี้แต่อย่างใด และหากบุคคลล้มละลายนั้นเป็นผู้มีความรู้ความสามารถจะต้องถูกให้ออกจากราชการเนื่องจากการล้มละลายรัฐย่อมเสียทรัพยากรบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ที่ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

5.1.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการบังคับชำระหนี้ในคดีแพ่ง กับคดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์

เมื่อพิจารณาลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานในการบังคับชำระหนี้โดยการฟ้องคดีแพ่งกับการฟ้องคดีล้มละลาย ทั้งสองระบบมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ความแตกต่างของระบบการบังคับชำระหนี้โดยการฟ้องคดีทางแพ่งเป็นการบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้รายหนึ่งรายใด โดยเฉพาะเจาะจง ในขณะที่การฟ้องคดีล้มละลายมิใช่การบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้รายหนึ่งรายใด โดยเฉพาะเจาะจง แต่เป็นการเข้าจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในภาพรวม เพื่อประโยชน์ในการจัดสรรชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้

หากพิจารณาเปรียบเทียบโอกาสในการได้รับชำระหนี้คืนของเจ้าหนี้ระหว่างการค้าดำเนินคดีแพ่งกับการดำเนินคดีล้มละลายแล้ว กรณีที่เป็นเจ้าหนี้สามัญไม่มีหลักประกัน การดำเนินคดีแพ่งเป็นไปเพื่อบังคับสิทธิของเจ้าหนี้คนหนึ่ง โดยเฉพาะเจาะจง กับการดำเนินคดีล้มละลายซึ่งเป็นการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลายแล้ว โอกาสได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้จะไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยเท่ากับที่ได้รับในคดีแพ่ง และหากพิจารณากรณีเจ้าหนี้มีหลักประกันก็พบว่าสิทธิของเจ้าหนี้ดังกล่าวต่างได้รับการคุ้มครองในลักษณะเดียวกัน คือ มีสิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน จากเหตุผลในการฟ้องร้องของเจ้าหนี้เพื่อติดตามหนี้สินคืนจะพบว่ากระบวนการบังคับชำระหนี้โดยการฟ้องเป็นคดีแพ่งไม่ได้มี

ประสิทธิภาพในการติดตามหนี้คืนจากลูกหนี้ต่ำกว่าการดำเนินกระบวนการทางคดีล้มละลายแต่อย่างใด เหตุปัจจัยที่เจ้าหน้าที่เลือกดำเนินคดีล้มละลายจึงน่าจะมาจากสาเหตุอื่นๆมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้กลไกของกฎหมายล้มละลายเป็นเครื่องมือเพื่อบีบบังคับเร่งรัดการชำระหนี้โดยมีสถานภาพล้มละลายของลูกหนี้เป็นเดิมพัน

จากการศึกษาปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดา ซึ่งมีผู้ใช้ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดของกฎหมายล้มละลายในปัจจุบันควรมีการคำนึงถึงตัวลูกหนี้มากขึ้น ซึ่งกฎหมายล้มละลายได้ถูกจัดประเภทให้เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายมหาชนทางเศรษฐกิจ ดังนั้น บุคคลธรรมดาซึ่งมิได้ประกอบธุรกิจการค้าแต่ก่อนนี้เพื่อการดำรงชีพหรือหนีจากการอุปโภคบริโภคซึ่งเป็นที่ไม่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการค้าใดๆ ไม่ควรถูกจัดการโดยกฎหมายล้มละลาย การเข้าสู่กระบวนการล้มละลายของบุคคลธรรมดาควรจำกัดเฉพาะผู้ที่ประกอบกิจการค้าเท่านั้น อีกทั้งการฟ้องบุคคลธรรมดาที่มีได้ประกอบธุรกิจการค้าให้ล้มละลายก็ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ แก่บรรดาลูกหนี้ เจ้าหนี้ และยังก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ฉะนั้น จึงควรมีการแก้ไขกฎหมายล้มละลายส่วนที่เกี่ยวกับการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายของบุคคลธรรมดา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการล้มละลายของบุคคลธรรมดา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการแก้ไขกฎหมายล้มละลายส่วนที่เกี่ยวกับการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายของบุคคลธรรมดา ดังต่อไปนี้

1. ควรกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าสู่กระบวนการล้มละลายของลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาตาม มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 โดยการจำกัดขอบเขตลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งจะถูกฟ้องคดีล้มละลายได้จะต้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจการค้าพาณิชย์
2. ควรกำหนดมูลหนี้ที่จะนำมาฟ้องลูกหนี้บุคคลธรรมดานั้นต้องเป็นหนี้ซึ่งเกี่ยวข้องกับประกอบธุรกิจการค้าพาณิชย์เท่านั้น มิให้นำมูลหนี้ที่เกิดขึ้นจากการอุปโภคบริโภค หรือหนี้ทางแพ่งมาฟ้องให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาล้มละลาย
3. เมื่อจำกัดขอบเขตลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งจะถูกฟ้องคดีล้มละลายได้ จะต้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจการค้าพาณิชย์เท่านั้น และควรกำหนดจำนวนหนี้ที่จะนำมาฟ้องให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาล้มละลายให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าจำนวนมูลหนี้ที่จะนำมาฟ้องลูกหนี้บุคคลธรรมดาผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ ควรมีจำนวนไม่

น้อยกว่าสามล้านบาทเพื่อมิให้บุคคลธรรมดาที่ประกอบธุรกิจการค้าพาณิชย์ต้องล้มละลายง่ายเกินไป

4. หนี้ที่จะนำมาฟ้องคดีล้มละลายได้นั้น จะต้องเป็นหนี้ที่กำหนดจำนวนได้แน่นอน และเป็นหนี้จนถึงกำหนดชำระแล้ว เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศฝรั่งเศส

5. เพิ่มเติมคำนิยาม ดังต่อไปนี้

“ผู้ประกอบการการค้าพาณิชย์” หมายความว่า ผู้ซึ่งดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในฐานะผู้ขาย ผู้ให้เช่า ผู้ให้เช่าซื้อ ผู้ให้กู้ ผู้รับประกันภัย หรือผู้เข้าทำสัญญาอื่นๆ เพื่อจัดให้ซึ่งทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใดนั้น เป็นทางค้าปกติของตน

“หนี้เกี่ยวกับธุรกิจการค้าพาณิชย์” หมายความว่า หนี้ที่ผู้ประกอบการการค้าพาณิชย์ได้ก่อขึ้นเพื่อการใดๆ ในการประกอบธุรกิจการค้าพาณิชย์ปกติของตน

6. ควรกำหนดหลักเกณฑ์การระงับหนี้ก่อนล้มละลายก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ เช่นเดียวกับ ประเทศอังกฤษ และประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส เพื่อให้กระบวนการดังกล่าวสามารถแก้ปัญหาการล้มละลายของลูกหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อทั้งลูกหนี้เพราะเป็นการช่วยให้บุคคลธรรมดาที่จำเป็นต้องก่อหนี้เกี่ยวกับปัจจัยในการดำรงชีวิตมิให้ตกเป็นบุคคลล้มละลายและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบัน